

RESULTATS PRELIMINARS

Suport social a la independència de Catalunya (1991-2008)

Explicació presentació

Marc Belzunces

Barcelona, 16 de setembre del 2008

Aquest document té una llicència **Creative Commons Reconeixement 3.0**

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/deed.ca>

Autors: Marc Belzunces, Cercle d'Estudis Sobiranistes

Origen de les dades: Institut de Ciències Polítiques i Socials, Centro de Investigaciones Sociológicas, Universitat Oberta de Catalunya, El Periódico de Catalunya

Sou lliure de:

Copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra

Fer-ne obres derivades

Amb les condicions següents:

Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el llicenciador (però no d'una manera que suggereixi que us donen suport o rebeu suport per l'ús que feu l'obra).

Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clar els termes de la llicència de l'obra.

Alguna d'aquestes condicions pot no aplicar-se si obteniu el permís del titular dels drets d'autor.

No hi ha res en aquesta llicència que menyscabi o restringeixi els drets morals de l'autor.

Això és un resum fàcilment llegible del text legal (la llicència completa):

<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/legalcode>

Per a qualsevol consulta podeu contactar el Cercle d'Estudis Sobiranistes a info@cercleestudissobiranistes.cat

Aquesta part és una breu explicació de les diapositives de la presentació. La numeració correspon al número de dispositiva.

Les dades presentades són preliminars i corresponen, fonamentalment, als valors mitjans de les 17 enquestes anuals de l'ICPS, ja que l'estudi s'ha iniciat per la sèrie temporal més completa. Actualment s'està en fase d'anàlisi de l'evolució temporal, complementant-la amb les dades del CIS i UOC. Posteriorment s'establiran els perfils de cada opció (independentista, unionista, indecís i NS/NC). L'estudi es completarà amb una anàlisi estadística que intentarà establir quins són els factors que determinen cada opció, i la relació i jerarquia entre aquests factors.

NOTA IMPORTANT: Les respostes possibles a la pregunta independentista són quatre (*Acord, Desacord, Indecís i No Contesta*) que expressants en tant percent sempre sumen 100. Per motius d'espai, a les gràfiques de la presentació només es representen tres opcions significatives (*Acord, Desacord, Indecís*) les quals, lògicament, no sumen 100. La diferència fins a 100 correspon als *No contesten* (típicament al voltant del 5%). Per exemple, en el cas dels catalanoparlants les opcions representades a la diapositiva sumen 97%. El 3% que hi manca correspon als NC.

3 Origen de les dades

Entre totes les enquestes sociològiques i polítiques fetes a Catalunya en els darrers 30 anys el Cercle d'Estudis Sobiranistes (CES) ha localitzat i adquirit 21 enquestes que contenen una pregunta directa sobre la independència de Catalunya. Corresponen a institucions oficials reconegudes: Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS, Ministerio de Presidencia), Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS, Diputació de Barcelona-Universitat Autònoma de Barcelona) i Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Aquestes enquestes contenen típicament més de 50 preguntes de molt diversa temàtica, per la qual cosa permeten fer una radiografia molt completa de la societat catalana en relació a la independència de Catalunya, i la seva evolució al llarg de gairebé dues dècades. El total d'entrevistes analitzades per al període 1991-2008 són 33.824.

El treball es fa a partir de les matrius estadístiques originals, creuant els resultats de les diverses preguntes i analitzant els resultats mitjançant el programa estadístic SPSS. Addicionalment, s'hi han afegit també els resultats generals d'una enquesta publicada per El Periódico de Catalunya el 15 d'octubre del 2007.

4, 5 Dades generals

Totes les enquestes coincideixen a situar els resultats de les diverses opcions dins d'un mateix rang, amb petites variacions al llarg dels darrers 18 anys, tot i la diversitat d'institucions i metodologies. Tanmateix estadísticament no es poden establir tendències significatives d'evolució.

Es pot afirmar que actualment el suport social a la independència de Catalunya entre les persones de 18 i més anys se situa al voltant del 35%, l'oposició al voltant del 45%, i els indecisos/no contesten al voltant del 20%. En nombre de persones de 18 i més anys, uns 2.000.000 a favor, uns 2.750.000 en contra i al voltant de 1.100.000 indecisos/no contesten.

6 Es pot guanyar un referèndum?

Les enquestes analitzades consideren vàlids els seus resultats per al conjunt de població de 18 i més anys. Si expressem els resultats dels darrers 3 referèndums celebrats a Catalunya no en relació a la participació (els resultats oficials) sinó en relació a la població de 18 anys i més anys, obtenim que tots els referèndums s'han guanyat amb un percentatge (<34%) i un nombre de persones (<1,9 milions) inferiors als valors actuals de suport a la independència. Addicionalment, podem dir que el màxim suport obtingut mai per un govern a Catalunya ha estat de 1,8 milions de vots, el 32% sobre la població catalana de 18 i més anys.

S'està en condicions de guanyar un referèndum, tot i que depèn de la participació (difícilment superior al 80%). L'enquesta de la UOC 2008, i en menor mesura la d'El Periódico del 2007, indiquen que l'abstenció afectaria de forma important als opositors, mentre que el suport no resultaria afectat. Cal, però, investigar més sobre aquest assumpte.

7, 8 Consideracions sobre el tipus de pregunta

Especialment a partir dels estudis fets per Centre d'Estudis d'Opinió de la Generalitat, els mitjans de comunicació i els creadors d'opinió estan considerant com a baròmetre del suport a la independència els resultats a una pregunta de tipus autodeterminístic (diverses opcions de resposta: regió, autonomia, més autogovern, estat independent).

Les enquestes analitzades per aquest estudi contenen tant la pregunta autodeterminista com la pregunta independentista. Creuats els resultats, s'obté que totes les opcions autodeterministes contenen un suport variable a la independència de Catalunya, força constatat per a cada opció al llarg dels 17 anys analitzats. Cal ressaltar que a l'opció federalista hi ha un empat tècnic entre aquells que estan d'acord amb la independència (40%) i els que s'hi oposen (42%).

La pregunta autodeterminista no mesura el suport social real a la independència. Interpretem que les persones trien una determinada opció autodeterminista en funció del que subjectivament consideren assolible (*realisme* polític).

Els mitjans de comunicació i els creadors d'opinió han de deixar d'utilitzar la pregunta autodeterminista com a baròmetre del suport social a la independència, perquè és erroni.

9 Distribució territorial

Als municipis més petits de Catalunya (fins a 10.000 habitants), la majoria del territori de Catalunya, l'opció independentista és majoritària o està empatada amb l'oposició (en blau al mapa d'exemple). Al llarg dels 17 anys en aquests municipis s'observa una tendència a incrementar-se el suport a la independència.

Als municipis de més de 10.000 habitants, on es concentra la majoria de la població, l'unionisme presenta de mitjana oposicions superiors al 50%. L'oposició és màxima als municipis de més de 150.000 habitants (54%), mentre que Barcelona presenta un 50% d'oposició (disminuint) i un 33% de suport.

La distribució territorial estaria relacionada amb la immigració espanyola i la seva descendència. Allà on es concentra, l'oposició és màxima. On la immigració espanyola és mínima, l'independentisme és màxim.

Com a tendència general, i seguint els colors del mapa d'exemple, s'observa que Catalunya ha passat d'un color vermell total (oposició) a anar incrementant progressivament els colors blaus (suport) i els taronges i grocs (oposició relativa).

10, 11 Lloc de naixement

Entre les persones nascudes a Catalunya (de mitjana el 65% de la població) hi ha un empat entre el suport i l'oposició, al voltant del 42%. Per contra, les persones nascudes a Espanya (de mitjana el 31% de la població) s'oposen molt majoritàriament a la independència (68%), amb molt pocs deslleials (17% a favor). La nova immigració, estadísticament significativa en els darrers 3 anys (on ha assolit el 15% de la població), l'oposició i el suport presenten valors més propers (37% i 29% respectivament), amb un nombre d'indecisos important (25%).

Si considerem el continent d'origen de la nova immigració per als darrers 3 anys, la major oposició (>40%) es dona entre els procedents de l'Amèrica Llatina, Europa Occidental i el Magrib. Els procedents de la resta d'Àfrica i Àsia l'oposició també guanya, però la indecisió (>45%) domina. Finalment, als procedents de l'Europa de l'Est guanya el suport (32%) a l'oposició (25%), però empatat amb la indecisió (32%).

12 Llengua parlada a casa (llengua inicial)

Els catalanoparlants (43% de la població) estan majoritàriament a favor de la independència (53%), però amb una oposició nombrosa (35%). Per contra, els castellanoparlants (48%) s'oposen a la independència molt majoritàriament (65%), mentre que els que hi donen suport són pocs (18%). Els parlants d'espanyol tenen una posició més clara que els catalanoparlants.

Els bilingües (8% de la població) s'oposen majoritàriament (52%), però els que donen suport presenten un valor (30%) proper a la mitjana de la població general. Els parlants d'altres llengües, estadísticament significatius només en els darrers 3 anys (5% de la població), presenten proporcions molt semblant entre les 3 opcions, entre el 22% (a favor) i el 30% (indecisos).

13 Edat

Totes les franges d'edat presenten, com a valor mitjà, una majoria opositora a la independència. Tanmateix, es pot observar clarament que com més jove s'és més a favor s'hi està, i com més edat es té més en contra i menys indecis s'hi està. D'aquí es pot establir la *regla dels 50*: els majors de 50 anys s'oposen en més d'un 50% a la independència. Als menors de 50 anys l'oposició està per sota del 50%.

Per motius d'espai i l'estat actual de l'estudi, només es presenten les dades mitjanes de totes les variables. Tanmateix tant o més important és observar l'evolució al llarg dels 17 anys. En aquest sentit, a la variable edat s'observa una tendència

temporal clara entre els 25 i els 50 anys, especialment entre els 35 i els 50 anys. En aquesta franja d'edat l'independentisme està creixent, tendint a l'empat amb l'unionisme. És a dir, al nucli central de la societat catalana, assentada laboralment i emocionalment, amb fills i integrats socialment, és on està creixent l'independentisme i disminuint l'unionisme. Això contradiu la idea clàssica que l'independentisme s'associa a joventut, radicalisme i raixa.

14 Nivell d'estudis

Hi ha una relació molt clara entre el nivell d'estudis i el suport/oposició a la independència de Catalunya. Com més nivell educatiu es té, més a favor s'està de la independència, i com menys nivell educatiu més en contra s'hi està. Tanmateix, l'oposició és majoritària a tots els nivells educatius, tot i que en els nivells universitaris (15% de la població), les dues opcions estan separades per només 5 punts.

Convé destacar que el 64% de la població catalana ha cursat, com a molt, estudis obligatoris. A Espanya globalment la xifra és del 50%, la qual cosa situa a Espanya en l'antepenúltima posició dels estats de l'OCDE, però clarament per davant de Catalunya. Només el 36% de la població catalana disposa d'estudis secundaris o superiors.

15 Partit amb el qual se simpatitza

Tot i que CiU no és un partit independentista, sí es pot afirmar que és el principal partit pel qual simpatitzen les persones que donen suport a la independència de Catalunya (51%), enfront del 39% que s'hi oposen. Els simpatitzants d'ERC presenten un suport molt més majoritari (84%), però el nombre de simpatitzants és menor.

La resta de partits tenen una majoria d'opositors a la independència. El PSC i el PP presenten una clara majoria absoluta unionista. ICV, per la seva banda, té una majoria relativa d'opositors (47%) enfront un 32% que hi donen suport.

Les persones que no simpatitzen amb cap partit s'oposen majoritàriament a la independència amb valors propers als del PSC.

16, 17 Premsa escrita

Els resultats corresponen al subconjunt de la població que declara llegir premsa escrita (paper). En aquest subconjunt hi ha una relació clara entre la freqüència de lectura i el suport/oposició a la independència. Com més freqüentment és llegeix premsa més a favor s'està de la independència, mentre que l'oposició màxima es dona entre els que llegeixen premsa molt poc o pràcticament mai. Tanmateix, a totes les franges de lectura l'oposició guanya.

Per diaris, als diaris en català (Avui, El Periódico i El Punt) hi ha una majoria absoluta de lectors independentistes. Cal destacar el gran suport a l'Avui (74%), i que a El Periódico en català el suport està creixent en els darrers anys (no mostrat en aquests resultats preliminars).

El diaris en espanyol (esportius, La Vanguardia, El Periódico i El País) presenten una majoria absoluta d'opositors. Els diaris amb una proporció variable d'espanyol i català (els gratuïts) l'oposició és majoritària, però no supera el 50%.

Els lectors d'El Periódico en espanyol són els que presenten una major oposició a la independència de Catalunya. Tenint en compte que presenta idèntic contingut al d'El Periódico en català (on hi ha una clara majoria independentista en creixement), ens indicaria que la llengua predomina sobre la línia editorial del mitjà en la qüestió del suport/oposició a la independència. Caldrà esperar, però, a una anàlisi estadística més profunda per a establir els factors determinants, la seva interrelació i grau d'influència.

Dades addicionals

21 Nascuts a Catalunya

Si es considera només els nascuts a Catalunya, s'observa que les persones amb els progenitors nascuts a Catalunya (el 53% dels nascuts a Catalunya) presenten un suport clarament majoritari a la independència (51%). Els nascuts de 2 progenitors nascuts fora de Catalunya (el 29% dels nascuts a Catalunya) presenten una clara oposició (56%), però significativament inferior a la dels pares (la immigració espanyola, que té un 68% d'oposició). El suport també s'incrementa en relació als pares (26% a 17% respectivament). Finalment, els que tenen 1 progenitor nascut a Catalunya i un altre a fora (18%), el suport i l'oposició estan molt a prop (40% i 44% respectivament).

22 Sentiment de pertinença nacional

Les persones que se senten únicament espanyoles, més espanyoles que catalanes o tant espanyoles com catalanes presenten una oposició molt majoritària a la independència de Catalunya, per sobre del 60%. Les persones que se senten més catalanes que espanyoles o únicament catalanes estan a favor de la independència (molt) majoritàriament.

Cal destacar que el terme identitari a priori equidistant (*tant espanyol com català*) no és cap terme equidistant en termes d'independència. Les persones que es defineixen com a biidentitàries es poden qualificar d'unionistes, amb lleugeres diferències amb els termes identitaris purament espanyols.

23 Districtes de Barcelona

Aquestes dades cal agafar-les amb moltes precaucions. Si es considera només una enquesta, les baixes freqüències per a cada districte (les persones entrevistades) resulten sovint de significació estadística dubtosa. Tanmateix, si considerem no un any, sinó el conjunt d'anys, la seva significació estadística augmenta i ens permeten fer-nos una idea de com és la situació. A més, cal tenir en compte que determinats districtes han patit grans canvis per la nova immigració en els darrers anys, cosa que no reflecteix completament la mitjana dels 17 anys. Així doncs, aquestes dades presenten una qualitat molt inferior a la de la resta de dades presentades.

L'únic districte de Barcelona on hi hauria una majoria independentista és el de Gràcia. Al costat oposat, amb una important majoria unionista se situa Nou Barris, un districte format fonamentalment per la immigració espanyola i la seva descendència. A Ciutat Vella, Les Corts i Sants-Montjuïc hi hauria una majoria unionista (~45%), però sense assolir la majoria absoluta. La resta de districtes (Eixample, Sarrià-Sant Gervasi, Sant Andreu, Horta-Guinardó i Sant Martí) presenten valors d'oposició superiors al 50%.

Els valors generals de Barcelona són de mitjana un 33% de suport, 50% d'oposició, 14% d'indecisos i 3% NS/NC.

24 Sexe

Els homes i les dones presenten valors gairebé idèntics en totes les opcions. Només cal destacar que els homes presenten un suport lleugerament superior a les dones (+2,4%).

25 Canal de televisió habitual

Correspon a la televisió que l'entrevistat declara mirar més habitualment. Al costat del nom de cada canal i entre parèntesis hi ha la quota de cada canal d'acord amb les respostes, i que difereix notablement dels mesuraments d'audiència publicats.

Els canals de TVC, que serien les cadenes habituals de gairebé la meitat dels catalans, presenten una majoria (~50%) d'audiència independentista, però amb un percentatge notable (36%) d'opositors. Les cadenes espanyoles, amb una quota cadascuna molt inferior, presenten una audiència molt majoritàriament en contra de la independència, amb valors d'oposició superiors al 60% i de suport inferiors al 22%.